

Datum: 10. 3. 2008

SPOROČILO ZA JAVNOST

Odziv ministrstva na Zares glede vložitve zakona o moratoriju na gojenje GSO v Sloveniji

POPOLNA PREPOVED GENSKO SPREMENJENIH RASTLIN V SLOVENIJI NI MOŽNA

Ljubljana, 10. 3. 2008 – Slovenija kot država članica EU ne more popolnoma prepovedati uporabe ali gojenja gensko spremenjenih rastlin, saj bi bilo to v nasprotju z evropsko zakonodajo. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano se zaveda tega dejstva in je zato že pripravilo zakon o soobstoju gensko spremenjenih rastlin z ostalimi rastlinami. Zakon je trenutno v postopku notifikacije pri Evropski komisiji in bo posredovan v nadaljnjo obravnavo takoj po potrditvi v Bruslju.

Poudarjamo, da Republika Slovenija kot članica EU ne more uvesti popolne prepovedi uporabe ali gojenja GSR. To bi bilo namreč v nasprotju z zakonodajo EU. To velja tudi za gojenje gensko spremenjene koruze MON 810, katere hibridi so vpisani v Skupen katalog poljščin in s tem dovoljeni za pridelavo na celotnem področju EU.

Zakon o ravnanju z gensko spremenjenimi organizmi, ki povzema evropsko Direktivo 2001/18/ES, namreč določa, da je dajanje izdelkov na trg, ki je skladno s predpisi EU, v Sloveniji dovoljeno brez prepovedi, ovir ali omejitev. Slovenija lahko uporabi le **varnostni pridržek**, ki je v pristojnosti Ministrstva za okolje in prostor.

Poudarjamo pa, da je potrebno za uveljavitev varnostnega pridržka pridobiti nove ali dodatne informacije, ki vplivajo na oceno tveganja, ali ponovno presojo obstoječih informacij z vidika novih ali dodanih znanstvenih spoznanj, da izdelek predstavlja tveganje za zdravje ljudi, živali ali okolje. Za uvedbo varnostnega pridržka na gojenje GSR torej ni dovolj le pobuda ali predlog zakona, temveč mora predlagatelj takšne pobude zagotoviti tudi ustrezne študije.

Ta varnostni pridržek je poskušalo uporabiti že več držav članic EU, vendar ga do sedaj še nobena izmed njih ni uspela pravno zadržati, predvsem zaradi neustreznih dokazov o možni škodljivosti GSR. Znan je primer Avstrije, ki je izvajala na tem področju ciljne raziskave, vendar do sedaj svojega varnostnega pridržka še ni uspela uveljaviti. Avstrija je že izgubila tožbo na drugostopenjskem sodišču Evropske skupnosti. Prav tako je s Svetovno trgovinsko organizacijo izgubila tožbo Evropska komisija. Proti državam, ki na kakršen koli način uvajajo prepovedi GSR, pa tožbo lahko vložijo proizvajalec. To se je zgodilo tudi v zadnjem primeru prepovedi, ki jo je pred kratkim izvedla Francija.

Zakon o soobstoju gensko spremenjenih rastlin z ostalimi rastlinami v potrjevanju v Bruslju

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je z namenom čimprejšnje ureditve tega področja že pred dobrim letom dni **pripravilo restriktivni predlog Zakona o soobstoju gensko spremenjenih rastlin z ostalimi rastlinami** in ga poslalo v **notifikacijo¹ na Evropsko komisijo**. Ministrstvo je v tem času uskladilo zakon z Evropsko komisijo v večini zadev. **Ključno odprto vprašanje** se nanaša na določbe zakona, ki zahtevajo od pridelovalca GSR, da se o pridelavi GSR pisno dogovori s sosednjimi pridelovalci.

Evropska komisija meni, da takšna rešitev v predlogu zakona ni v skladu s pravnim redom EU. Po njenem mnenju bi bilo dovolj, če bi sosednje pridelovalce o nameravanem gojenju gensko spremenjenih rastlin le obvestili.

Ministrstvo je Komisiji pretekli teden posredovalo **že tretje pojasnilo**, v katerem zagovarja rešitve zakona. Slovenija za soobstoj med gensko spremenjenimi in gensko nespremenjenimi rastlinami namreč predvideva dva ukrepa: zagotavljanje varovalnega in zaščitnega pasu. Zaradi razdrobljene posestne strukture in velikosti njiv v Sloveniji ju pridelovalci GSR ne bodo mogli vedno zagotoviti na svojem zemljišču. Prav zato ministrstvo zagovarja rešitev pisnega dogovora pridelovalca GSR s sosednjimi pridelovalci. Takšnega soglasja pridelovalec GSR ne bi potreboval v primeru, da lahko omenjena ukrepa zagotovi na svojih zemljiščih.

Ministrstvo je predlog zakona pripravljalo **v sodelovanju z nevladnimi organizacijami**. Ko bo zakon potrjen s strani Komisije, ga bo ministrstvo posredovalo v nadaljnji postopek sprejemanja na Vladi RS.

Minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano do sedaj še na nobenem glasovanju **na ravni EU ni podprl odobritve GSR**. Tako je bilo tudi na **zadnjem zasedanju Sveta EU** za kmetijstvo in ribištvo, ko je Slovenija **glasovala proti odobritvi** petih gensko spremenjenih rastlin.

Poleg tega je prav **Slovenija na več sestankih poudarila, da se ne strinja z obstoječimi postopki odobritve GSO**. Minister Izток Jarc je na enem izmed neformalnih srečanj kmetijskih ministrov EU predlagal, da se v postopku odobritve GSR s strani Evropske agencije za varno hrano na ravni EU upoštevajo tudi druge študije in ne samo študije, ki jih opravijo proizvajalci GSR.

Zavedati se moramo dejstva, da je bilo v letu 2006 na svetu posejanih 102 milijona hektarjev z gensko spremenjenimi rastlinami (GSR), med njimi tudi v vsaj 8 državah EU, povečuje pa se tudi uvoz gensko spremenjene krme v EU iz tretjih držav. To potrjujejo tudi izjave evropske komisarke za kmetijstvo Mariann Fischer Boel: »Prišel je čas genetsko spremenjenega kmetovanja in pomembno je, da sprejmemo ustrezne ukrepe za soobstoje gensko spremenjenih in gensko nespremenjenih rastlin.« Po ocenah Evropske komisije bi se cena krme na evropskem trgu brez uvoza GSO krme iz tretjih držav podražila za kar nekajkrat.

* * *

Več informacij o gensko spremenjenih rastlinah

Dejstvo je, da je evropska industrija krmil odvisna od uvoza beljakovinskih komponent soje iz glavnih pridelovalk Brazilije in Argentine. V teh državah se povečuje odstotek površin pod gensko spremenjeno sojo. V letu 2006 je bilo v EU uvoženih približno 34 milijonov ton soje. Ocenjujejo, da je že 80 % vse

¹ V skladu z Direktivo 98/34/ES

soje gensko spremenjene. Slovenija je v istem letu uvozila približno 100 tisoč ton sojinih tropin, kot surovino za proizvodnjo krme.

V državah članicah EU se je pridelava GSR² (koruza MON 810) v letu 2007 povečala z okoli 62.000 na 110.000 ha. Komercialno se je največ prideluje v Španiji (75.000 ha), sledijo Francija (21.000), Češka (5.000 ha), Portugalska (4.500 ha) in Nemčija (2.700 ha), prideluje pa se še na Slovaškem, Poljskem in v Romuniji.

² GMO Compass (http://www.gmo-compass.org/eng/agri_biotechnology/gmo_planting/191.docu.html)